

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRING AV LAGEN OM SYSSELSÄTTNING

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om sysselsättning.

I propositionen föreslås bland annat att till lagen om sysselsättning skulle fogas ett stadgande om samordning av arbetslöshetsersättningar och pensioner. Om en person retroaktivt får pension för samma tid som arbetslöshetsersättning utbetalats till honom, skulle arbetskraftskommissionen enligt förslaget få indriva den för denna tid utan grund erlagda arbetslöshetsersättningens belopp ur pensionsinkomsten.

När regeringens förslag förverkligas ger detta uppenbarligen anledning till ändringar också i arbetspensionslagarna.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

BILAGA

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring av lagen om sysselsättning

aaLAPJ21814

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
angående ändring av lagen om sysselsättning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att arbetslöshetsersättningarna höjs, och dessutom föreslås vissa ändringar i lagen om sysselsättning.

Det föreslås att arbetslöshetsersättningarna i motsvarighet till ändringen i den allmänna förtjänstnivån i landet höjs med 7 % och i enlighet med den tredje Sorsaregeringens program med ytterligare 4 %, för att ersättningarna delvis skall återfå sitt realvärde. Genom realhöjningen skulle situationen särskilt för arbetslösa med underhållsskyldighet förbättras. Dagsersättningen skulle för underhållsskyldig stiga från 51 mk till 58 mk och för ensamstående från 36 mk till 40 mk. Ersättningen till underhållsskyldig skulle höjas med 3 mk i stället för med 2 mk för varje barn som underhållsskyldigheten gäller.

Lagen om sysselsättning föreslås även bli ändrad så, att den som vilselett myndighet att utbetala arbetslöshetsersättning skulle dömas enligt strafflagens stadganden angående bedrägeri eller lindrigt bedrägeri. Därvid skulle straffbarheten gälla endast uppsåtliga gärningar. Sam-

tidigt föreslås en begränsning av möjligheten att i administrativ ordning återindriva utan grund utbetald arbetslöshetsersättning hos ersättningstagare i god tro. Ersättning skulle inte återindrivas under den tid den arbetslöse är arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån och under den tid han är i behov av ekonomiskt stöd. Dessutom föreslås att även Arbetskraftsdistriktsbyrån skulle kunna befria vederbörande från att återbära utan grund utbetald arbetslöshetsersättning intill ett belopp som skulle stadgas genom förordning.

Till lagen om sysselsättning föreslås bli fogat ett nytt stadgande om samordning av arbetslöshetsersättningar och pensioner. Om en person retroaktivt får pension eller underhåll för samma tid som arbetslöshetsersättning betalats till honom, skulle Arbetskraftskommissionen av dessa inkomster få indriva den för denna tid utan grund utbetalda arbetslöshetsersättningens belopp.

Avsikten är att lagen skall bringas i kraft den 1 juli 1982.

MOTIVERING

1. Nuvarande läge

1.1. Arbetslöshetsersättningens belopp

Den nuvarande lagen om sysselsättning trädde i kraft den 1 januari 1972. Då stadgades i lagens 17 § 1 mom. att det högsta ersätt-

ningsbeloppet för ensamstående person var 15,30 mk och för person med familj 20,30 mk. Under 1972 års första kvartal var talet för löntagarnas allmänna förtjänstnivåindex 193. Motsvarande ersättningsbelopp är nu 36 mk för ensamstående och 51 mk för underhållsskyldig. Dessutom betalas till underhållsskyldig

person en förhöjning om 2 mk per dag för varje barn under 18 år som underhållsskyldigheten gäller. De nuvarande ersättningsbeloppen har tillämpats fr.o.m. den 1 juli 1981. Indextalet var under 1981 års andra kvartal 650 (förhandsuppgift). Det hade således, jämfört med indextalet under 1972 års första kvartal, stigit med ca 237 %. Om den stegring som skett efter år 1972 hade beaktats i sin helhet i arbetslöshetsersättningens enhetsbelopp, borde maximibeloppet för den ersättning som betalas till ensamstående person vara 51,60 mk och den ersättning som betalas till underhållsskyldig person 68,40 mk i I dyrortsklassen. I denna uträkning har inte beaktats den barnförhöjning som betalas till underhållsskyldig person. Inte heller beskattningens inverkan har beaktats, varför eftersläpningen inte är fullt så stor jämförd med nettoförtjänsternas utveckling.

1.2. Stadgandena om straff och återindrivning

Enligt 27 § lagen om sysselsättning kan den som genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att dölja sant sakförhållande har åvägabragt att arbetslöshetsersättning utbetalats utan grund eller som eljest orättmätigt lyft ersättning, fastän han skäligen bort veta detta, dömas till böter, såvida för gärningen inte annorstädes i lag är stadgat strängare straff.

I princip bör alla överträdelser som avses i 27 § lagen om sysselsättning bringas under åtal. I praktiken har det dock varit möjligt för arbetskraftsmyndigheterna att låta bli att vidta åtgärder för väckande av åtal mot den som begått överträdelse. Denna praxis har baserat sig på det faktum att undersöknings- och åklagarmyndigheterna ofta har ansett de anmälda förseelserna obetydliga. Enligt lagen har arbetskraftsmyndigheterna dock inte någon sådan prövningsrätt.

Arbetslöshetsersättning som utbetalts utan grund kan enligt 27 a § (654/76) lagen om sysselsättning återindrivas till staten i den ordning som är stadgad i lagen om forum i vissa förvaltningstvistemål (446/54). Emedan förutläggningarna för återindrivning av utan grund utbetald förmån inte är angivna i stadgandet, har det i rättspraxis ansetts att hinder för återindrivning föreligger, om det med beaktande av den persons förhållanden och ekonomiska ställ-

ning som erhållit ersättningen i god tro vore oskäligt att kräva återbetalning. Eftersom skälighetsprövningen måste ske separat i varje enskilt fall, har det visat sig svårt att lämna tillräckligt noggranna anvisningar för indrivningen. I avsaknad av anvisningar har praxis vid indrivningen blivit oenhetlig i de olika arbetskraftsdistrikten.

Arbetskraftsministeriet kan likväl, om det belopp som skall indrivnas är ringa eller av annat särskilt skäl, befria vederbörande från att återbetala arbetslöshetsersättning som utbetalts utan grund. Arbetskraftskommissionerna och arbetskraftsdistriktsbyråerna har inte någon sådan rätt.

1.3. Samordning av arbetslöshetsersättning och pension

I lagen om sysselsättning ingår inga stadganden som skulle samordna arbetslöshetsersättningen och för samma tid retroaktivt beviljad pension. I situationer där arbetslöshetsersättning och pension utbetalts för samma tid uppmanar arbetskraftsdistriktsbyrån vederbörande att ingå ett återuppbördsavtal med arbetskraftsbyrån. Samtidigt meddelas att ärendet bringas till behandling i länsstyrelsen i det fall att vederbörande inte frivilligt återbetalar beloppet i fråga. Avsaknaden av samordningsstadganden leder till onödig byråkrati och olägenheter även för den som fått ersättning utan grund. Statsrevisorerna har i sin berättelse för år 1979 bl.a. framhållit att "folk- och arbetspensionssystemet samt arbetslöshetsersättningarna bör samordnas klarare och rättvisare så att vederbörande inte åsamkas ekonomiska och andra olägenheter av förfarandet i samband med pensionsprocessen, som ofta blir lång".

2. Föreslagna ändringar

2.1. Arbetslöshetsersättningens belopp

Statsrådet har med stöd av 17 § 3 mom. lagen om sysselsättning fastställt beloppet av den arbetslöshetsersättning som utgår till ensamstående till 36 mk per dag och beloppet av ersättningen till underhållsskyldig till 51 mk per dag, räknat från den 1 juli 1981. Vidare betalas till underhållsskyldig person 2 mk för varje

barn som underhållsskyldigheten gäller. Det allmänna förtjänstnivåindexet stiger enligt förhandsuppgift från 1981 års tredje kvartal (657) till 1982 års andra kvartal med 7 %. På grund härav borde de underhållsskyldigas dagunderstöd höjas till 55 mk och de ensamstående till 39 mk. För att ersättningarna delvis skall kunna återfå sitt realvärde i enlighet med den tredje Sorsaregeringens program föreslås att ersättningarna ytterligare höjs med 4 %, varvid särskilt skall beaktas de underhållsskyldigas ställning. Detta föreslås genomfört så, att de underhållsskyldigas barnförhöjning höjs från 2 mk till 3 mk och att dagunderstödet dessutom höjs med 3 mk, varvid det skulle bli 58 mk. Därtill skulle dagunderstödet för ensamstående höjas med 1 mk, varvid det skulle bli 40 mk i I dyrortsklassen.

2.2. Stadgandena om straff och återindrivning

Gällande stadganden berättigar inte arbetskraftsmyndigheterna att underlåta att anmäla ens obetydliga handlingar som innebär överträdelse av lagen om sysselsättning. Arbetskraftsmyndigheterna, polisen och åklagarna bör för närvarande handlägga även sådana gärningar som närmast har karaktären av vållande och som således i praktiken medför eftergift av åtal eller dom. För undvikande av onödigt arbete är det skäl att ändra kriminaliseringen så, att den skulle gälla endast uppsåtliga gärningar.

I lagen om sysselsättning föreslås 27 § bli så ändrad, att brottsbeskrivningen i stadgandet skulle förutsätta i vinningssyfte begången uppsåtlig gärning. Den som gjort sig skyldig till gärningen skulle dömas till straff för bedrägeri eller lindrigt bedrägeri i enlighet med vad som är stadgat i 36 kap. 1 och 1 a §§ strafflagen. Försök till sådan gärning skulle bestraffas på motsvarande sätt såsom försök till bedrägeri eller lindrigt bedrägeri.

Fastän det är svårt att allmängiltigt fastställa i vilka fall det är skäligen att återindriva utan grund utbetalda arbetslöshetsersättningar, är det uppenbart oskäligt och orättvist att vidta indrivningsåtgärder mot en person, som mottagit ersättning i god tro, under den tid då han på grund av sina förmögenhetsförhållanden vore berättigad till arbetslöshetsersättning. Därför är det motiverat att låta bli att i administrativ ordning anhängiggöra ansökan om återbetalning

av förmån mot arbetslös person under den tid han är en arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrå och är i behov av ekonomiskt stöd. Ett motsvarande arrangemang har skett genom 30 a § (275/70) lagen om socialhjälp.

Länsrätten behandlar i fulltalig sammanläggning vid denna anhängiggjort ansökningsärende som gäller återbetalning av förmån. I länsrättens utslag får ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen. Därigenom kan de kostnader som ett dylikt förvaltningstvistemål indirekt förorsakar staten uppgå till flera gånger det ersättningsbelopp som skall återindrivas. Av denna anledning har man ansett det möjligt att med stöd av 27 a § lagen om sysselsättning avstå från vidare indrivningsåtgärder i fråga om utan grund utbetalda ringa ersättningar, i praktiken sådana som understiger 200 mk, om det varit uppenbart att utsökningsåtgärder inte skulle leda till resultat.

Den som uppburit utan grund utbetald arbetslöshetsersättning i god tro har ansetts på ansökan kunna befrias från återbetalningsskyldigheten oberoende av ersättningens storlek, om det med beaktande av hans ekonomiska ställning och omständigheter vore uppenbart oskäligt att återindriva ersättningen.

Emedan det åligger arbetskraftsdistriktsbyråerna att vidta åtgärder för indrivning av arbetslöshetsersättningar, är det också de som bäst kan förutsäga i vad mån åtgärderna kommer att leda till resultat. Då även den på skälighetssynpunkter grundade ändamålsenlighetsprövningen är väl lämpad för arbetskraftsdistriktsbyråerna, vore det också ändamålsenligt att dessa, om det belopp som skall indrivs är ringa eller av annat särskilt skäl, skulle kunna befria person från skyldighet att återbetala utan grund utbetald arbetslöshetsersättning intill ett belopp som skulle stadgas i förordning. Arbetskraftsministeriet skulle kunna bevilja befrielse i fråga om större belopp.

I 27 a § lagen om sysselsättning föreslås bli intaget ett stadgande enligt vilket arbetskraftsmyndigheterna skulle ha rätt att låta bli att vidta åtgärder för återindrivning av utan grund utbetald arbetslöshetsersättning hos arbetslös under den tid han är berättigad till arbetslöshetsersättning eller i behov av motsvarande ekonomiskt stöd. Avståendet från indrivningsåtgärder innebär även att under nämnda förutsättningar inte heller anhängiggörs i 27 a § 1 mom. lagen om sysselsättning avsedd ansökan.

2.3. Samordning av arbetslöshetsersättning och pension

En avsevärd del av de ca 3 200 återindrivningfall som är anhängiga vid arbetskraftsdistriktsbyråerna är sådana där den som erhållit arbetslöshetsersättning fått pension retroaktivt för samma tid. Då den gällande lagen om sysselsättning inte känner någon motsvarighet till det föreslagna samordningsstadgandet, har man varit tvungen att uppmana ersättningstagaren att frivilligt återbetala den ersättning som utbetalts utan grund för den tid han fått pension. Om ersättningstagaren inte gått med på detta, har man nödgats söka ett verkställbart beslut hos länsstyrelsen. För förenklande av det komplicerade förfarandet och undvikande av onödig byråkrati föreslås att den som betalar ut pension eller underhåll borde betala den del som motsvarar den utan grund utbetalda arbetslöshetsersättningen direkt till arbetskraftskommissionen på dennas yrkande.

Stadganden om ett motsvarande arrangemang ingår t.ex. i 28 a § (505/71) sjukförsäkringslagen. Har försäkrad för tid då han varit arbetsförmögen utfått arbetslöshetsersättning eller arbetslöshetsunderstöd, utbetalas för samma tid utgående dagpenning upp till det utgivna ersättnings- och understödsbeloppet till vederbörande arbetskraftskommission eller arbetslöshetskassa. Enligt 34 § 1 mom. (1/80) lagen om socialhjälp har socialnämnden befogenhet att uppbära och lyfta socialnämndens kostnader av den pension som tillkommer den som erhållit socialhjälp.

Den nu föreslagna 27 b § gäller kvittning mot pensionsinkomster hinder för dess genomförande utgör således inte de stadganden i ut-sökningslagen som förbjuder utmätning av pension.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Den föreslagna ändringen av 17 § lagen om sysselsättning skulle årligen åsamka staten extra utgifter om ca 79,6 milj. mk, varav 31,3 milj. mk föränleds av förbättringen av ersättningarnas realvärde och 48,3 milj. mk av tjänstnivåns utveckling efter föregående höjning.

De övriga förslagen skulle inte åsamka staten merkostnader. Snarare skulle förvaltningskostnaderna minska genom rationaliseringen av förvaltningsfunktionerna.

4. Ärendets beredning

Ärendet har beretts som tjänstemannaarbete i arbetskraftsministeriet.

5. Ikraftträdande

Lagen kan bringas i kraft den 1 juli 1982.

Med stöd av vad ovan anförts föreläggs Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

angående ändring av lagen om sysselsättning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 23 december 1971 om sysselsättning (946/71) 17 § 1 och 2 mom., 27 § samt 27 a § 2 mom.,

av dessa lagrum 17 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 27 juni 1980 (495/80), 17 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 23 februari 1979 (206/79) och 27 a § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 29 juli 1976 (654/76), samt

fogas till 27 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 29 juli 1976, ett nytt 3 mom., och till lagen en ny 27 b § som följer:

17 §

I arbetslöshetsersättning betalas per dag i enlighet med gällande dyrortsklassificering av kommunerna:

	i I	i II
	dyrortsklassen	dyrortsklassen
till ensamstående person	40,—	39,—
till underhållsskyldig	58,—	57,—

Underhållsskyldig persons arbetslöshetsersättning höjs med tre mark för varje barn som underhållsskyldigheten gäller.

27 §

Den som i avsikt att bereda sig eller annan orättmätig fördel i egendom genom att lämna oriktiga uppgifter eller hemlighålla sant sakförhållande fått till stånd att arbetslöshetsersättning har utbetalts utan grund skall dömas till straff för bedrägeri eller lindrigt bedrägeri i enlighet med vad som är stadgat i 36 kap. 1 och 1 a §§ strafflagen.

Försök bestraffas såsom försök till bedrägeri eller till lindrigt bedrägeri.

27 a §

I 1 mom. avsedd ansökan anhängiggörs inte mot arbetslös, som varit i god tro, under den tid han är arbetslös arbetssökande vid arbetsförmedling och åtnjuter arbetslöshetsersättning eller vore berättigad till sådan om vida han inte skulle få i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor (125/34) avsett dagunderstöd. Ansökan anhängiggörs inte heller under den tid besvär över beslut om arbetslöshetsersättning är anhängiga.

Arbetskraftsdistriktsbyrå kan på grund av att det belopp som skall indrivnas är ringa

befria person från att till staten återbära arbetslöshetsersättning som utbetalts till honom utan grund. Av annat särskilt skäl kan befrielse beviljas av arbetskraftsministeriet och, intill ett genom förordning stadgat belopp, av arbetskraftsdistriktsbyrån.

27 b §

Erhåller någon folkpension, pension eller underhåll på grundval av arbetsförhållande eller annat anställningsförhållande, pension på grundval av företagarkerksamhet, avträdelsepension eller generationsväxlingspension retroaktivt för samma tid som arbetslöshetsersättning har betalats till honom, får arbetskraftskommissionen av dessa inkomster indriiva den för denna tid utan grund betalda arbetslöshetsersättningens belopp.

Har arbetskraftskommissionen meddelat utbetalaren av pension eller underhåll som avses i 1 mom. att pensionen eller underhållet inte får utbetalas till mottagaren själv, kan prestationen med laglig verkan ske endast till arbetskraftskommissionen.

Denna lag träder i kraft den 198 .

Denna lags 27 §, 27 a § 2 och 3 mom. samt 27 b § skall iakttagas i fall som avgörs efter det de trätt i kraft.

Helsingfors den 14 maj 1982

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Arbetskraftsminister Jouko Kajanoja

Lag

angående ändring av lagen om sysselsättning

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 23 december 1971 om sysselsättning (946/71) 17 § 1 och 2 mom., 27 § samt 27 a § 2 mom., av dessa lagrum 17 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 27 juni 1980 (495/80), 17 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 23 februari 1979 (206/79) och 27 a § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 29 juli 1976 (654/76), samt *fogas* till 27 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 29 juli 1976, ett nytt 3 mom., och till lagen en ny 27 b § som följer:

Gällande lag

Förslag

I arbetslöshetsersättning betalas per dag i enlighet med gällande dyrortsklassificering av kommunerna.

	i I	i II och III
	dyrortsklassen	dyrortsklassen
till ensamstående person	33,00	32,00
till underhållsskyldig	46,00	45,00

Underhållsskyldig persons arbetslöshetsersättning höjs med två mark varje barn som underhållsskyldigheten gäller.

I arbetslöshetsersättning betalas per dag i enlighet med gällande dyrortsklassificering av kommunerna.

	i I	i II
	dyrortsklassen	dyrortsklassen
till ensamstående person	40,—	39,—
till underhållsskyldig	58,—	57,—

Underhållsskyldig persons arbetslöshetsersättning höjs med *tre* mark för varje barn som underhållsskyldigheten gäller.

27 §

Den, som genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att dölja sant sokförhållande åvägabragt, att arbetslöshetsersättning erlagts utan grund, eller som eljest orättmätigt lyft ersättning, ehuru han skäligen bort veta detta, kan dömas till böter, såframt för gärningen icke annorstädes i lag strängare straff är stadgat.

Den som i avsikt att bereda sig eller annan orättmätig fördel i egendom genom att lämna oriktiga uppgifter eller hemlighålla sant sokförhållande fått till stånd att arbetslöshetsersättning har utbetalts utan grund skall dömas till straff för bedrägeri eller lindrigt bedrägeri i enlighet med vad som är stadgat i 36 kap. 1 och 1 a §§ strafflagen.

Försök bestraffas såsom försök till bedrägeri eller till lindrigt bedrägeri.

27 a §

Arbetskraftsministeriet kan på grund av att det penningbelopp som skall indrivnas är ringa eller på annat synnerligt skäl befria person från att till staten återbetala arbetslöshetsersättning som utan grund erlagts till honom.

I 1 mom. avsedd ansökan anhängiggörs inte mot arbetslös, som varit i god tro, under den tid han är arbetslös arbetssökande vid arbetsförmedling och åtnjuter arbetslöshetsersättning eller vore berättigad till sådan om vida han inte skulle få i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor (125/34) avsett dagunderstöd. Ansökan anhängiggörs inte heller un-

Gällande lag

Förslag

der den tid besvär över beslut om arbetslöshetsersättning är anhängiga.

Arbetskraftsdistriktsbyrå kan på grund av att det belopp som skall indrivas är ringa befria person från att till staten återbära arbetslöshetsersättning som utbetalts till honom utan grund. Av annat särskilt skäl kan befrielse beviljas av arbetskraftsministeriet och, intill ett genom förordning stadgat belopp, av arbetskraftsdistriktsbyrån.

27 b §

Erhåller någon folkpension, pension eller underhåll på grundval av arbetsförhållande eller annat anställningsförhållande, pension på grundval av företagarverksamhet, avträdelsepension eller generationsväxlingspension retroaktivt för samma tid som arbetslöshetsersättning har betalats till honom, får arbetskraftskommissionen av dessa inkomster indriva den för denna tid utan grund betalda arbetslöshetsersättningens belopp.

Har arbetskraftskommissionen meddelat utbetalaren av pension eller underhåll som avses i 1 mom. att pensionen eller underhållet inte får utbetalas till mottagaren själv, kan prestationen med laglig verkan ske endast till arbetskraftskommissionen.

Denna lag träder i kraft den
198 .

Denna lags 27 §, 27 a § 2 och 3 mom. samt 27 b § skall iakttagas i fall som avgörs efter det de trätt i kraft.
